

Enrasigament e nomadisme : Per una cultura bomiana

L'enrasigament-Identitat fai lo bèl ase de la posa-raca que tan que vira fai de torns, e que pesugament identic a la ròda, camina en cèucle sempre caucant lei sieus pas ; e vei pas que son estacament a l'axe implantat dins la fònt e dins l'aiga, es aquò tot-just que li quita foncionalament la fònt e l'aiga e lor dançar.

E d'uneis ases privats de la posa-raca, la volontan e braman. Aquò se dona per set de l'aiga, e aquò's pas que paur dau riu. Ecur regret de l'Axe qu'atraversariá lo mond de part en part. Languison de l'Estaca que te fai virar a l'entorn dau pesquièr sens la risca-temptacion de i metre lei pès dedins, languison de la Lei mecaniciana que t'encadena a l'aiga sens que pòscas t'acarar a seis esposcars. Lo Sauvament pichòt dins la repeticion per crenta dei deluvis.

Aquò's pas gaubi d'òme viu, mai umor producha a bèl éime per lei sabas complicadas de la marrida consciéncia. Despiech, indignacion de Vertut drechurièra. Demanda reglamentariament facha, d'un Centre e dau sieu Cèucle, d'un Cèucle e dau sieu Centre, d'un Encerclament legau per de dire d'estre desliurat de la libertat-necessitat d'inventar de geometrias totalas, sens fòrmas. Revindicacion d'esclaus desmamat de l'amor de sei mèstres, dei delicis de la somession ; sol e espaurugat sus lo mercat dau Sens e dei sieus sens ; raubat de l'Òrdre Naturau e Divenc per una guèrra civila, una guèrra civila que la patís e qu'a paur de se i afortir, de la crenta qu'a que la guèrra civila s'enfuòque dins son dedins e lo liure ais aventuras desliuras solas cridairas de l'esclandre de viure.

Lo tenián, l'esclau antic, lo sèrve, lo païsan rusticaire, lo tenián, l'enrasigament dins la Tèrra, lo Territòri, lo Terrador, lo Terraire ; e l'Axe lei teniá clavelats. Lo clavèu grand, l'arpiá pairala dau mèstre que lei crucificava a l'Òrdre dau Mond. L'identitat-dau-Luòc gelosa dau fuòc interior e de sa libertat, lo cotèu dau nom de la Tribú confiscat per lei teatres de poder...

...lei cadenas indivisas de la comunautat-bestiar ; la gàbia consagrada dau cèu, la gàbia-univèrs au pè de Dieu, au pè dau castèu e de la Lei - au pè dau paire - dins l'ordonançament dei desirs trebols de servitud. La mencion facha sus lei títols de propietat dei proprietaris d'òmes, apuèi reivindicada per lei fiús dei fiús coma títol de libertat civica...

Espinchatz a través de l'onda en perdicion deis intensitats passadas, a través de la marèia que remonta lo sang, espinchatz lei caratges de longtemps avalits, per pichòts còps, amb una curiositat secament desiranta, e aquí tornatz agantar tot de-lòng aquela rumor dei temps :

- e aquí se decabestran leis òmes e lei camins en bosca de deriva fòra l'estanciu "Sens de l'Istòria", l'importun e impostur sens de l'istòria

- e aquí dins lei constitucions de Comunas a l'òrle dei cadastres qu'abolisson, au roge carnavau dei castèus en fuòc

- e dins la Crosada deis Enfants, bèus e còs sens familha en marja dei païs

- e dins lei revòutas cascavèlas e pastorelas e caminairas ont dalhas e volams venián armas de lucha, estruments forçaires de rotas, acabant lor ròlle terrorista d'esplechas

- e aquí dins lo chale ambigú dei cercas de la Ciutat dau Solèu, dei desèrts magnetics, dei Caramentrants qu'a l'ora dau lenhièr cramavan lei palatz e prenián lo maquis, dei Fòus de Diu ont demòran leis oracles, e dins leis estraçars de totas menas de Leis grises, diseires a través dau faire de sa logica non logiciana,

òmes s'inventant cremaires de Terrièrs, contrastaires fasent moviment

- aquí ont èra lo luòc geometric dei bolegadissas

- aquí ont èran lei levadas dau desir

- aquí pertot s'abolissiá lo Luòc concret-escret alienaire e l'Identitat terradorenca

e lo camin, en onda de lava s'escapava de la gàbia-univèrs pichòta, de l'estacament d'esclau au luòc familhièr.

Lei, Luòc, Òrdre, Rasigas : mantunas fàcias intercambiadissas, mantuns noms de la planeta-preson poligonala ont tan de temps renhèt, a renhat, e renha Nòstra-Dòna de la Resignacion, Nòstra-Dòna dau temps perdut.

Escrancament progressiu, espetament d'estei rites congreiant d'autrei rites dins lo trasmudar de la Tèrra en Aur. E la mercandisa es venguda lei sens Lei, e a fach mercandisa en lo tocant de son tocar, lo mond, e mai la revòuta e mai lei revòutats. E l'Òrdre dau Mond, s'atròba, a través de l'arquemia sociala, qu'es vengut Aur Potable e aquelei que tenon l'Aur dònnon l'Òrdre e l'Òbra-Grand dona pas pus qu'aur d'òrdre multifòrm, se non leis destrantalham pas, lei fornèus.

E aici greilha la languison, coma lo moment d'incertesa dau levar quand lo jorn es pichòt e que lo fau inventar ambé totei lei ressorças qu'avem a posita e en metent la man a la pasta. E la languison - primièr moment d'incertesa, noiridièra de novèus encaminaments, e ben d'unei ne fan barris e muralhas, n'en fan idòla manjaira, noirida dau malaise e de nòstra desirança. Idòla impostura quand lo camin es de prendre coma se pren un desèrt per caça aguda e per la jòia sauvatja de lo despoblar de seis escòrpis.

L'Axe es fotut. Lo bèu cèu deis idèias es un temple de papièr e d'ombra ont parpelejan en alternatiu leis infinits cada còp novèus.

L'alienacion dins son procès de massa es pas pus sagrada lei, endormitòri. Es pas pus lo nom cantant e crudèu d'un cadastre. A perdut son gost de gàbia de folhum e de tres ò tres mila ostaus de pèira grisa, e sei rites tirassants e sei fèstas de familha.

Es vengut, lo temps deis orfanèus malauts e liures de sa solitud. L'alienacion es pas pus d'èstre completament la causa de l'Autre dins lo luòc de possession de l'Autre pres per son pròpri Luòc ; es d'èstre completament Quauquaren, a posita e au mercat d'aquèu que mai paga. E au luòc dau Luòc, l'espaci dau Poder, aquò's lo flus deis escambis ont lei fluids dau desir son mesclats intimament, causa terriblament servila e liberatritz, causa excitanta e de ben pauc de simplicitat vertuosa per la Mesa en Garda e seis intencions de rasigas...

E la languison de la posa-raca brama sa justificacion coma cèrca de l'aiga, e part en guèrra contra lei molins d'aura, per çò que lei tròba tròp compromés amb lei refoletis de l'èr e lo vent aventurièr. E vei pas que lei molins d'aura son pas pus ara que d'esqueletas de gigants, que viran pas mai lors alas, qu'es la quita tèrra que vira, e desaxada, e que la besonha es pas de li tornar trobar un axe, mai de la piratar coma un vaissèu, de metre a pè l'equipatge, e d'experimentar de viatges que volem dins totei lei sens e direccions dau cosmòs. Ansin belèu sarem un pauc mai nòstres mèstres, e amics dau mond a través la marèia dançanta de la vida e de la mòrt.

Leis Ases Gramaticians¹ s'atissan - de per sa situacion d'Ases e de prèires de la Nòrma - s'atissan a conèisse e a practicar pas que la sintaxi de la ròda, mentre que se tracha de destimborlar lei cercles en començant per lo Centre e per l'Esfèra e per tot l'entre-dos, e de faire de pès ròdas,

---

¹ « Bon gramatician, ase vertadièr » (Provèrbi).

S'entend aquí de la gramatica normativa dei relacions socialas, que la gramatica normativa dau lengatge n'es ren qu'una part pichòta, pasmens ensenhadoira.

Entre la susvelhança policièra per informatica e la tirania dau lengatge poliçat, entre la mesa au pas dei Primas dei Pòbles e la mesa au pas deis opausaires, entre la liquidacion dei « desviacionistas » e l'inculpacion de « desviança » notificada per lei psiquiatres ai comportaments non-conformistas, la lenga dau Poder apaurís tot lo jòc dei combinasons de sens possiblas, reprima lei paraulas, per conjugar ren que l'imperatiu e per conjurar lei fòrças de la diferéncia.

Dins l'escasença dau degrunament dei valors, sus lo terrenç de nòstrei consciéncias e de nòstre inconscient, es una lucha a mòrt entre leis idèias novèlas que grelhan pauc a cha pauc, e lo Tot coèrent deis idèias vièlhas de la Transcendéncia, dau Trabalh Ben Fach, de la familha patriarcala e de la Patria, que cercan mai de quilhar la crèsta en aprofiechant la masqueta d'un « biais de viure tradicionau enfin retrobat ».

Lei Nacionalitats coma luòc d'emergéncia d'una societat experimentalada de la diferéncia, vò lei Nacionalitats coma eiretièras dei despolhas de l'Estat-Nacion ?

e lei dos, e de dançar sus l'un e sus l'autre pè de l'espaci en fargant a cada pas nòvas leis de termodinamica per la practica e lo despassament d'aquelei dejà existentas.

Re-trovar UNA identitat, Re-conquistar UNA personalitat : re-re-re es lo piu-piu dei nenes que sabon pas marchar e lo repaiar dei vièlhs sus lei cadieras rollantas de l'ospici, e lei vestir de « tornar trovar », « tornar conquistar » d'òna au discors de precaucions risibles e cada còp multiplicada : s'agís de conquistar sens retorn, mai ambé lo destorn e lo destornament d'una soplesa guerrièra.

E la vida vidanta n'es pron enfectada, dau languitòri de l'Axe tant coma de l'òrdre movent de l'aur, e viran lei ròdas d'engranatges sus lors axes e lei cèucles pauc a cha pauc mossegats e rosegats e manjats an pron de fòrça – lo fortificant de la marrida consciéncia – per renovar la matèria creissenta de lor manjaire rotonditat.

Valon lei solas paraulas que son dire es pas de manlèu, e lei solas extorcadas ai complexes ondejaments de la practica creadoira. E l'Identitat Unenca, Duradissa, Fixada de Totjorn, que contunhe de poirir dins nòstrei memòrias faussas, que sus tot poiridièr venon a créisse d'èrbas inesperadas e quasiment totjorn ensaladièras – s'agís de lei destriar d'un cotèu escarrabilhat – e ne siam aquí que, ambé lei rasigas rotas coma s'atròba que nos trobam, disponibles (e mai ara per ara, son lei Mèstres de l'aur que dispausan de nautrei tant e tant !), e vestits ren que de pelhas, e ben acabar lo procès d'espelhar la vièlha pèu e de se metre nus e nus a bòudre ! E coma lei pacans revòutats d'autrei temps pervertissián sei dalhas dau trabalh per prendre camin e, de son biais, faire flòri, ansin aquelei flus que dedins i siàm desir desguisat e mercandisa e mercandisa, e ben lei destorbar, d'una circulacion cent mila còps mai circulanta e lei desenvertolhar e se i envertolhar d'autre biais, pervertissent lei fonccions, degrunant l'aur dins lo fins-fons deis escambis, escampant lei ròlles unencs, e fasent d'aquelei flus apoderats la realitat sens raras que desiram e que desiram desirar.

Estre la diferéncia-identitat en via de s'assumir e de se desfaire e de se faire tornar dins son voler e sei cicles imprevisibles. Dins un ritme respiratòri, sens lo reire-gost dei règlas sociò-religiosas que l'Identitat Eternala vos i embarra dedins coma dins un tombèu. « Estre » militantament, desempegat de l'imatge que lei mèstres t'impausan tan coma de la semblautenticitat que te transmuda en estatua de sau quand regardas tròp a rèire. Estre e s'inventar de lònga, diferents a cada segonda, èstre lo compàs de sei viatges, caracos de mila fams e de fòrça judici, nomadas voluntaris. Dubèrts.

E nomadas causissent e se ganhant de se perdre, non pas amb la regularitat dei viatges d'ivèrn de l'auca, mai dins lei zigas-zagas mirgalladas de la tortora.

E dins la multiplicitat dei signes, experimentar de votz totalas, de geometrias variablas, e en constant comboriment.

(Texte de 1974, paru en mai 1981 dans la revue JORN)